

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ČESKO-NĚMECKÉ DIPLOMATICKÉ VZTAHY PO
ROCE 1989**

Autor práce: Tomáš Bubeník

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Havelková

Katedra: Katedra společenských věd

2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucí bakalářské práce PhDr. Lence Havelkové za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

BUBENÍK, T. *Česko-německé diplomatické vztahy po roce 1989 : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 47s. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Lenka Havelková.

Klíčová slova: Česko-německé diplomatické vztahy, Benešovy dekrety, odsun Němců

Bakalářská práce se zaměřuje na zhodnocení současných vztahů mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo, vývojem vzájemných vztahů od roku 1989 až dodnes a také mnoha historickými konflikty, které měly vliv na diplomatické vztahy mezi oběma státy. Úvod práce je věnován analýze nejvýznamnějších historických událostí, které jsou důležité pro pochopení vývoje vztahů mezi Čechy a Němci. V následující části jsou analyzovány klíčové mezníky vzájemných vztahů, problematique otázky a diplomatické vztahy vůči dalším zemím. Práce se zabývá rovněž aktuálním stavem současných vztahů a jejich možnými perspektivami do budoucna.

ABSTRACT

BUBENÍK, T. *Czech-German Diplomatic Relations after 1989 : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 47p.
Supervisor: PhDr. Lenka Havelková.

Keywords: Czech-German Diplomatic Relations, Benes Decrees, the Removal of Germans

This thesis aims to evaluate the current relations between the Czech Republic and the German Federal Republic, the development of mutual relations from 1989 until today, and many historical conflicts that impacted on the diplomatic relations between the countries. Introduction is devoted to analysis of major historical events that are important for understanding the evolution of relations between Czechs and Germans. The following section analyzes the key moments in their relationship, issues of concern and diplomatic relations with other countries. The thesis also addresses the current state of relations and possible future prospects.

OBSAH

ÚVOD	7
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 HISTORICKÁ VÝCHODISKA ČESKO-NĚMECKÝCH VZTAHŮ	10
2.1 Stručné ohlédnutí za česko-německými vztahy do roku 1989	10
2.1.1 Česko-německé vztahy do roku 1945	10
2.1.2 Československá republika versus Německá spolková republika – vztahy po roce 1945	11
2.1.3 Odsun Němců z Československa	12
2.1.4 Česko-německá obchodní spolupráce do roku 1989.....	13
2.2 Politická a hospodářská východiska česko-německých vztahů po roce 1989..	14
2.2.1 Česko-německé politické vztahy po pádu „Železné opony“ v roce 1989.	14
2.2.2 Česko-německé hospodářské vztahy po roce 1989.....	16
3 KLÍČOVÉ MEZNÍKY A PROBLEMATICKÉ OTÁZKY ČESKO-NĚMECKÝCH VZTAHŮ	18
3.1 Mnichovská dohoda	18
3.2 Odsun sudetských Němců	19
3.3 Benešovy dekrety	20
3.3.1 Postoj českých politiků k Benešovým dekretům	21
3.4 Budování nového vztahu k Německu.....	23
3.4.1 Deklarace z roku 1992	23
3.4.2 Deklarace 1996-97	24
3.4.3 Naplňování deklarace a přínos	25
3.5 Stanoviska Spojených států amerických, Ruské federace, Velké Británie a Francie vůči Postupimské dohodě.....	26
3.6 Vstup ČR do NATO	27
3.7 Vstup ČR do Evropské unie	28
3.8 Shrnutí	30
4 ČESKÉ A NĚMECKÉ DIPLOMATICKÉ VZTAHY K DALŠÍM ZEMÍM..	31
4.1 Vztahy České republiky a Rakouska	31
4.2 Vztahy České republiky a Ruska.....	32
4.3 Vztahy Rakouska s Německem	33
4.4 Pohled na ČR očima světa.....	34
4.5 Shrnutí	34
5 SOUČASNÉ VZTAHY, SPOLUPRÁCE A PERSPEKTIVY DO BUDOUCNA	36
5.1 Postoj Čechů vůči Němcům	36
5.2 Postoj Němců vůči Čechům	37
5.3 Budoucnost a vzájemná spolupráce ČR a Německa	38
5.4 Shrnutí	39
6 ROZHOVOR S NĚMECKÝM VELVYSLANCEM V PRAZE JOHANNEM HAINDEM	40
ZÁVĚR	43
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	45

ÚVOD

Mezi ČR a SRN se díky dějinnému vývoji, a to už předválečným, vytvořilo množství bolestivých témat. Společné dějiny ukazují, že mezi těmito národy byla i dlouhá období klidného soužití. Konflikty přicházejí zejména od poloviny 19. století, kdy se rozvíjí různá nacionální hnutí, a to u Němců rakouských, sudetských, říšských a i z dalších území Československa, a zároveň posiluje český a slovenský nacionalismus. Dále byl česko-německý vztah chápán zejména jako boj o uchování národní identity a byl velmi ovlivněn také poměrně nedávnou válečnou a okupační zkušeností.

Sovětizace a proměna Československa v součást sovětského impéria, která trvala mezi lety 1949 – 1989 se zvláštním způsobem slučovala s vlastenectvím a obranným reflexem proti Německu. Dále byly obrazy nepřítele podporovány komunistickou propagandou. I přes úzké napojení Československa na Sovětský svaz se váže na dobu před rokem 1989 velké množství obchodních, dopravních i jiných smluv a dohod o vzájemné spolupráci těchto dvou zemí. Po roce 1989, po pádu „železné opony“ se mnohem více rozvíjí diplomatické a zejména obchodní vztahy Československa, později České republiky, a Německa.

Vývoj a stav současných česko-německých vztahů ukazuje, že není ovlivněn jen komunistickou výchovou a propagandou, ale že pro existenci a stabilitu České republiky představuje odepření práva sebeurčení sudetským Němcům a Benešovy dekrety klíčovou otázkou. Historie vzájemných vztahů těchto sousedících zemí je zatížena mnohými problémy. Konfliktní vztahy těchto dvou zemí ve 20. století vedly dokonce až k hrozbě fyzické likvidace, vystěhování a germanizace ze strany „velkého“ souseda v průběhu války. Na to byla poválečná odpověď Československa jasná. Nucené transfery a vyhánění tzv. sudetských Němců do Německa a Rakouska.

Diplomacie a dobré vztahy s naším největším sousedem jsou zásadní v mnoha otázkách a v době Evropské unie hlavně na poli ekonomiky. V současné době znamená Německo pro Českou republiku největšího obchodního partnera, a má proto zásadní vliv na vývoj české ekonomiky, kdy až 30% českého exportu směřuje k našim západním sousedům.

Otázce vzájemných vztahů těchto dvou zemí je věnována velká pozornost mezi obchodníky, ale zejména mezi historiky, kteří popisují jednotlivé události, konflikty i vyústění dílčích problémů v současný postoj vůči sobě mezi těmito dvěma národy.

Německo tedy dále zůstává zemí, na které je Česká republika z velké míry hospodářsky závislá, a proto by měla vést snaha našich politiků k co nejlepším vzájemným vztahům a utišení bolestivých témat z minulosti.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je definovat a charakterizovat dějinné mezníky vztahů mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo, zhodnotit vyústění klíčových politických konfliktů, které se promítají až dodnes, a zhodnotit diplomatické vztahy po roce 1989 i s návazností na budoucí perspektivy těchto dvou národů.

Bakalářská práce bude vycházet z historického kontextu předválečných a válečných událostí mezi Německem a Československem, zhodnoceny budou dopady Mnichovské dohody, odsunu sudetských Němců z území Československa a poválečného vyrovnání včetně Benešových dekretů na česko-německé vztahy. Tyto události představují klíčové momenty, které dále ovlivňovaly a ovlivňují diplomatické vztahy mezi oběma zeměmi.

Následující část bude hledat problematické otázky, které vedly nebo ještě stále vedou ke konfliktům a neshodám mezi oběma zeměmi. Tento oddíl má za úkol vznést otázky a pokusit se na ně také nalézt adekvátní a historicky podložené odpovědi.

V další části práce budou analyzovány a hodnoceny diplomatické vztahy těchto dvou zemí k jejich dalším sousedům či jiným pro politiku a hospodářství významným zemím. Bude zjišťována míra vlivu předrevoluční příslušnosti ČSSR k Sovětskému svazu, jakož i ochlazení diplomatických vztahů s Moskvou de facto ihned po „sametové“ revoluci v roce 1989 na vztahy mezi Československou (později Českou republikou) a Německou republikou.

Jedním ze zásadních cílů bakalářské práce je však zhodnocení stavu současných diplomatických vztahů České republiky a Německé spolkové republiky, přičemž nastíněny budou i perspektivy vzájemných vztahů do budoucna, možná spolupráce mezi oběma státy nebo vývoj současné ekonomické závislosti ČR na SRN.

2 HISTORICKÁ VÝCHODISKA ČESKO-NĚMECKÝCH VZTAHŮ

2.1 Stručné ohlédnutí za česko-německými vztahy do roku 1989

K pochopení politických, národnostních, ekonomických, historických a dalších rozdílů mezi těmito dvěma národy je třeba rozebrat politické ambice, mentalitu, konfliktní otázky a vzájemné problémy Čechoslováků a Němců v kontextu jejich historického vývoje.

2.1.1 Česko-německé vztahy do roku 1945

Čechům se v dějinách dařilo dosáhnout nezávislosti na větších sousedech vždy jen v relativně krátkých obdobích a i samotný vznik Československa v roce 1918 byl prokazatelně úzce spjat s do té doby nejmohutnějším převratem v evropské historii - koncem první světové války. Zahraniční vztahy nové republiky se obracely k německému sousedu, ačkoli nová republika sousedila ještě s Rakouskem, Rumunskem, Maďarskem a Polskem, tak právě polovina hranic Československa byla společných s Německou říší.¹

Současná podoba sudetoněmeckého problému se začala formovat po první světové válce, a to v souvislosti s rozkladem Rakousko-Uherska a se vznikem Československé federativní republiky. Sudetoněmecká část obyvatelstva odmítla vznik nového státu a pokusila se převést německy mluvící část obyvatelstva do státu Německé Rakousko, resp. spolu s ním do Velkoněmecka. Následné rozhodnutí pařížské mírové konference ponechat území v hranicích Čech a Moravy označili sudetští Němci za porušení práva sebeurčení. Ve dvacátých letech 19. století nabyla mezi sudetskými Němci převahu snaha o získání podílu na moci v československém státě, avšak ve třicátých letech převážila snaha o úplné osamostatnění těchto obyvatel a připojení k Německu, což také bylo jedním z impulzů vedoucích k druhé světové válce.²

Vzájemné vztahy obou zemí byly velmi poškozeny událostmi obou světových válek. Dalším důvodem vzájemných konfliktů byla početná skupina Německého obyvatelstva na území Československé republiky, která žila v cizí zemi, a měla

¹ SEIBT, F. *Německo a Češi*. Praha, 1996, s. 213.

² KOTYK, V. a kol. *Česká zahraniční politika: o prioritách*. Praha, 1997, s. 171.

minimální nebo žádné rozhodovací pravomoci. Prakticky nejhorší vztahy zažily země v době Protektorátu Čechy a Morava. Tento protektorát byl za dohledu „západních“ zemí zřízen na území Československa a byly odebrány Sudety, což znamenalo připojení německého obyvatelstva k „Třetí říši“.

2.1.2 Československá republika versus Německá spolková republika – vztahy po roce 1945

Nyní si přibližme základní problémy vztahu Československa uprostřed Evropy k jeho většímu sousedu – Německu po druhé světové válce let 1939 – 1945, která byla jedním z následků konfliktních vztahů v první polovině 20. století. „Na hrozbu úplné likvidace českého národa (fyzickou likvidací, vystěhováním a germanizací) v průběhu války - hrozbu, jejíž naplnění začalo represemi proti českým i německým Židům, občanům bývalé ČSR a proti části Čechů, zejména účastníků odboje odpověděla obnovená Československá republika nuceným vysídlením (transferem, vyháněním) „našich Němců“ (či tzv. sudetských Němců) do okupačních zón východního i západního Německa a Rakouska.“³ Také se kvůli radikálnímu nacionálnímu boji Čechů s Němci, dlouhodobě velmi zatížily vztahy těchto dvou zemí. Největší zátěží vzájemných vztahů jsou právě společné dějiny, v kterých byly i dlouhé periody klidného soužití, ale v nichž začaly zejména od poloviny 19. století, rozvojem nacionálních hnutí, převládat různé konflikty. Přitom v komplikovaném rozvoji nacionalismu u Němců rakouských, Němců říšských, Němců z českých zemí a ze Slovenska či „sudetských Němců“ a „karpatských Němců“ se posiluje český a slovenský nacionalismus. Také proti sobě stojí nacionalismy český a německo-rakouský.

Česko-německý vztah byl po válce chápán jako boj o samotnou existenci a zachování národní identity. Tento vzájemný vztah byl také určen bezprostřední a neblahou válečnou a okupační zkušeností. Myšlenkové stereotypy, geopolitická klišé, která plynou z těchto událostí, jsou přítomny neustále, v celém období od roku 1945 až do současnosti, i když v různých intenzitách. Sovětizace české společnosti a proměna země v satelit sovětského svazu v letech 1948-1989 se přitom v různých formách slučovala s vlastenectvím a taktéž obranným reflexem proti tradičnímu nepříteli-Německu. Obrazy nepřitele a různé stereotypy byly často záměrně vyvolávány komunistickou propagandou. Vývoj vzájemných vztahů za poslední roky ovšem prokázal, že svou roli nehraje pouze komunistická výchova, ale problém je

---

³ HAD, M. KOTYK, V. *Malé země, velcí sousedé*. Praha, 1998, s. 39.

v různorodosti stáří jednotlivých věkových skupin. Generace pamětníků a současných seniorů je ve vztahu k Němcům mnohem více negativně vyhraněna. Naopak generace narozená po roce 1989 má vztah k západnímu sousedu mnohem lepší a vcelku neutrální. Německá strana ovšem naráží na myšlenku, že problém konfliktního vztahu neleží až tolik v odsunu sudetských Němců nebo Mnichově 1938, ale už při vzniku první republiky v odepření práva sebeurčení německé části obyvatelstva v nově vzniklé republice. Tato otázka ovšem pro ČR představuje nebezpečný a nestátotvorný obsah.⁴

Poválečné Německo, které bylo rozděleno na NDR a NSR, tedy „východní“ a „západní“ část, bylo vnímáno jako dvě země a fakticky jimi i bylo. NSR byla část východního bloku, satelit SSSR a tedy také „spojenec“ Československa. DDR jako část, která představovala západní Evropu, tržní hospodářství a celkově ekonomicky silnější polovinu pozdějšího Německa. NSR bylo sovětskou propagandou prezentováno jako nepřítel. Ke každé části rozděleného Německa mělo tedy tehdejší Československo zcela odlišné diplomatické vztahy. Německo se znovu spojilo v roce 1990 po pádu železné opony v roce 1989. Toto spojení nejlépe reprezentuje pád Berlínské zdi, která dělila město na dvě části – východ a západ.

2.1.3 Odsun Němců z Československa

Pomineme-li éru středověku a Svaté říše národa německého (a to i přes to, že se jí nacisté inspirovali), můžeme říci, že Němci a Německo od konce 19. století pojímali středoevropský prostor jako prostor své dominance a také o ni dvakrát usilovali.⁵

Na tři miliony Němců byly odsunuty. To je nazýváno největším hromadným přesídlením od doby stěhování národů. Téměř jedna třetina obyvatel Čech, Moravy a Slezska opustila svůj starý domov a byla nucena přesídlit. Obyvatelstvo zde zanechalo svůj domov, majetek, svoji minulost, své vzpomínky a své mrtvé. Zanechalo zde také práci milionů lidí a práci za mnohá staletí, aby se již do této země nevrátilo.⁶

Nucený odsun Německého obyvatelstva, které se přistěhovalo do Sudet v době Protektorátu, byl v rámci Benešových dekretů z pohledu bezprostřední reakce na konec války nevyhnutelný. Tyto dekrety zajišťovaly mj. odebrání majetku a vystěhování Německého obyvatelstva zpět do jejich země. Na tyto historické události se názory různí, a to zejména v rámci obou zúčastněných stran. Německá strana cítí krivdu. Česká

---

⁴ HAD, M. KOTYK, V. *Malé země, velcí sousedé*. Praha, 1998, s. 40.

⁵ KOTYK, V. a kol. *Česká zahraniční politika: o prioritách*. Praha, 1997, s. 171.

⁶ BENEŠ, E. *Odsun Němců z Československa*. Praha, 1996, s. 29.

strana považuje odsun za oprávněnou reakci na Německou agresi a hrůzy druhé světové války. V současné době jsou vztahy obou zemí vůbec nejlepší ve vzájemných dějinách, a to také proto, že se ČR a SRN dohodly, že soustředí svou pozornost na budoucnost. Minulost je neměnná a nemá smysl se k ní více vracet.

Odsun Němců z Československa je pro česko-německé vztahy klíčový, proto bude podrobněji analyzován v další části práce.

2.1.4 Česko-německá obchodní spolupráce do roku 1989

Německo představuje pro ČR klíčového obchodního partnera už od doby po první světové válce v roce 1918, a to hlavně pro svou technologickou vyspělost a vzájemné sousedství. V roce 1925 byla celá třetina zahraničního obchodu právě s Německem. Velký podíl na obchodních vztazích mají také politické vztahy, a protože Německo tehdy nepatřilo k našim politickým spojencům, odrazil se tento fakt i na ekonomických vztazích. Následné odvrácení hospodářské orientace od svého západního souseda bylo po nástupu fašismu doslova radikální. „V roce 1937 klesl podíl obrátu zahraničního obchodu s Německem na 16% - tedy o polovinu.“⁷

V období druhé světové války a Protektorátu Čechy a Morava Německo plně využívalo technologické vyspělosti předválečného Československa. Výroba zbraní nebo jejich komponentů byla na území dnešní ČR zcela běžná. Německo tedy v té době nepotřebovalo Československo jako obchodního partnera, ale fakticky ho pohltilo do své „Třetí říše“.

Hospodářské vztahy těchto zemí po 2. světové válce už je třeba chápat v kontextu konfliktu mezi Východem a Západem a těmito vojenskými, politickými a ekonomickými bloky. Ekonomické aktivity východního systému byly výsledkem centrálního rozhodování vládnoucí komunistické strany, a proto i veškeré ekonomické aktivity v Československu byly řízeny centrálně. Hlavním cílem tohoto bloku byla soběstačnost a hospodářská nezávislost na Západu. Státy západního bloku stály na principu demokracie a svobodě svých občanů. Ekonomika v těchto zemích byla bez výjimky tržní. Západní blok neměl stejně jako Východní zájem na hospodářských vztazích se svým „konkurentem“.⁸

---

⁷ HAD, M. KOTYK, V. *Malé země, velcí sousedé*. Praha, 1998, s. 57.

⁸ HAD, M. KOTYK, V. *Malé země, velcí sousedé*. Praha, 1998, s. 57.

Tabulka č. 1: Vývoj komoditní struktury vývozu a dovozu Československa ve spolupráci s Německem v (%)

	1955	1965	1970	1980	1985	1989
vývoz (v mld. Kčs)	8,5	19,4	27,3	80,2	119,8	217,5
stroje	43,5	48,5	50,2	50,1	56,9	47,8
suroviny	39,3	30,4	29,3	29,7	24,6	32,3
potraviny	6,1	4,4	3,7	4,2	2,3	4,5
spotřební zboží	11,1	16,5	16,5	15,8	15,4	15,3
dovoz (v mld. Kčs)	7,6	19,2	26,6	81,6	120,3	214,7
stroje	13,3	29,9	33,4	36,5	34,4	41,4
suroviny	53,6	48,8	42,1	48,7	53,6	44,5
potraviny	29	15,9	14,7	8,7	6,2	6,4
spotřební zboží	4,3	5,2	8,6	5,9	5,7	7,7

Zdroj: HAD, M. KOTYK, V. *Malé země, velcí sousedé*. Praha, 1998, s. 61.

2.2 Politická a hospodářská východiska česko-německých vztahů po roce 1989

2.2.1 Česko-německé politické vztahy po pádu „Železné opony“ v roce 1989

Dobré diplomatické vztahy jsou prioritní záležitostí politiky každého státu. Mezi Českou republikou a Německou spolkovou republikou to platí dvojnásob. Význam Německa pro českou politiku je dán jeho rolí jedné z nevlivnějších evropských zemí a v neposlední řadě také jeho světovým významem. Dřívější vztahy byly bezprostředně zatěžovány mnohými problémy. Současné vztahy ovšem můžeme položit na novou a stabilní základnu. Obě země jsou dnes založeny na stejných základních principech, které bezprostředně ovlivňují jejich vnitřní i zahraniční politiku. Česká i německá politika jsou hluboce zainteresovány na pokračování evropské integrace, plnohodnotné a rovnocenné účasti v Evropské unii.⁹

Po pádu třetí říše bylo Německo v roce 1949 rozděleno na dva zcela odlišné politické systémy a dvě země. V roce 1990 se zase spojilo v jednu – Německou

⁹ KOTYK, V. a kol. *Česká zahraniční politika: o prioritách*. Praha, 1997, s. 168.

spolkovou republiku. Podpora rozdělení byla dána jak vztahem mezi SSSR a USA, tak i začleněním východního a západního Německa do obranných aliancí – Varšavské smlouvy a NATO. Jak východní, tak západní Německo měly politickou a mocenskou sílu na udržení svých režimů. Když se ovšem projevuje nesouhlas s režimem v NDR na podzim roku 1989, byl už v krizi v důsledku vnějších politických i hospodářských okolností celý Sovětský svaz. Následný pád „Železné opony“ byl nevyhnutelný.¹⁰

Tématem, které bylo i po pádu „Železné opony“ neustále otevírané byl sudetoněmecký problém. Aktivita sudetoněmeckých organizací se až do změn v roce 1989 odehrávaly na vnitroněmecké scéně – převážně uvnitř SRN a do Československa pronikaly pouze přes síto propagandy jako součást argumentace o hrozbě německého revanšismu. Teprve v roce 1994 dosáhl předseda Sudetoněmecké organizace Seliger Gemeinde V. Gabert toho, že Sudetoněmecká organizace konstatovala: „Sudetští Němci musí vědět, že nebude žádný „Freistaat Sudetenland“, žádné odstoupení sudetských území Spolkové republice Německo, že hranice dnešní České republiky jsou nezměnitelné a že právo na vlast se musí uskutečnit uvnitř České republiky“¹¹

Otázku Benešových dekretů rozpoutali čeští politici na jaře 2004, kdy se 118 poslanců vyslovilo pro uzákonění věty „Edvard Beneš se zasloužil o český stát“. Evropa to ovšem pochopila jako provokaci, a to celkem oprávněně. Zákon nakonec neprošel Senátem, ale ožehavé téma bylo opět otevřeno. Evropský parlament si nechal vypracovat právní analýzu Benešových dekretů, jejíž výsledky lze shrnout takto: „Zákony Evropské unie pohlížejí do budoucnosti a nikoliv do minulosti. Zákony z minulosti ovšem mohou mít právní dopady na dnešní situaci. Zákony z doby před 50 či 60 lety jsou jistě často, pokud je poměrujeme současnými měřítky, nepřijatelné a nedokonalé. Nelze však posuzovat způsob, jímž se uvažovalo před půl stoletím, měřítky dneška a na základě toho zpětně měnit historii. Benešovy dekrety jsou možná pochybné a nespravedlivé, ale zákony Evropské unie se nezabývají minulostí a na jejich základě nelze otevřít právně dávno uzavřenou otázku majetkových konfiskací.“¹²

---

¹⁰FULBROOK, M. *Dějiny moderního Německa*. Praha, 2009, s. 189.

¹¹KOTYK, V. a kol. *Česká zahraniční politika: o prioritách*. Praha, 1997, s. 173.

¹²*Projekt Varianty: Současná situace* [online]. 2007 [cit. 2011-01-26].

Dostupný z www:

<http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly2/08_ceskonemecke_vztahy/IKV2_08_02_soucasna_situace.pdf>.

2.2.2 Česko-německé hospodářské vztahy po roce 1989

Orientace svobodného Československa a po roce 1993 České republiky na Spolkovou republiku Německo vyplývá ze sousedství, hospodářských a geografických potenciálů obou zemí. Malé a hospodářsky opožděné státy východně od hranic SRN se ocitly v situaci, kdy naléhavě potřebovaly hospodářskou modernizaci a cítily touhu stát se členem západoevropského integračního systému, ve kterém hraje SRN důležitou roli. Ekonomické vztahy mezi ČSFR a později ČR se SRN je třeba vnímat jako součást rozvoje hospodářských vztahů Německa k celému regionu střední a východní Evropy. Německo považovalo země bývalého východního bloku jako celek, nikoli jako separované státy, a hlavně jako prostor ekonomického růstu a s tím souvisejícími příležitostmi. Růst českého HDP byl například v roce 1996 takřka čtyřnásobný oproti růstu celoněmeckého HDP za stejné období. Při porovnávání vzájemných hospodářských vztahů mezi SRN a ČSFR/ČR hraje významnou roli aktivita samotného německého státu a velkého množství zájmových skupin. Podpora exportu je považována za důležitý nástroj hospodářské politiky.¹³

Spolková republika Německo s cca. 30% objemu vývozu první exportní destinací pro ČR. V roce 2000 směřovalo do SRN 40% našeho exportu, v době vstupu ČR do EU - v roce 2004 to činilo jen 36% a v roce 2009 32,6%. Tato čísla svědčí o vysoké míře provázanosti českého a německého trhu. V letech 1997 - 2001 vzrostl dle údajů Českého statistického úřadu vývoz České republiky do SRN z 256 mld. Kč na 484 mld. Kč – tím se zvýšil o rekordních 89,1%. V roce 2004 obrat vzájemného zahraničního obchodu poprvé v historii překročil jeden bilion Kč.¹⁴

---

¹³ HAD, M. KOTYK, V. *Malé země, velcí sousedé*. Praha, 1998, s. 73.

¹⁴ *Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR* [online]. 2010 [cit. 2010-12-9].

Dostupný z www:

<http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/nemecko/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html>.

Tabulka č. 2: Česko-německý zahraniční obchod za období 2000 – 2008 (v Kč)

Rok	2000	2002	2003	2005	2007	2008
Vývoz	453 521	457 020	507 154	628 530	761 775	758 463
Dovoz	400 538	430 510	469 319	550 495	670 601	640 670
Obrat	854 059	887 530	976 473	1 179 025	1 432 376	1 399 133
Bilance	52 983	26 510	37 835	78 035	91 174	117 793

Zdroj: *Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR* [online]. 2010 [cit. 2010–12-9].

Dostupný z www:

<http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/nemecko/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html>.

Pro vývoj česko-německých hospodářských vztahů byly v období po roce 1989 dvě nejdůležitější historické události. Sjednocení Německa roku 1990 a rozdělení ČSFR v roce 1992. Důležitý byl také proces transformace ekonomiky z centrální plánované na tržní ekonomiku. V dalších letech byl důležitým faktorem také proces přibližování ČR k západoevropskému integračnímu seskupení, a tedy následné připojení k EU v roce 2004.¹⁵

V současné době je Německo pro Českou republiku klíčový obchodní partner a to v mnoha odvětvích. Vzájemná spolupráce těchto dvou zemí vyplývá už i ze společné účasti v Evropské unii. Toto členství nese pro vzájemný obchod mnohé výhody.

To, že český zahraniční obchod je úzce propojen s Německem, se nejvíce ukázalo v době finanční krize. Ve chvíli, kdy poklesla schopnost německých podniků realizovat nákupy od českých firem, byla česká ekonomika velmi zasažena a naopak po oživení německého trhu se krátce nato zvedla bilance i českého trhu.

---

¹⁵ HAD, M. KOTYK, V. *Malé země, velcí sousedé*. Praha, 1998, s. 83.

3 KLÍČOVÉ MEZNÍKY A PROBLEMATICKÉ OTÁZKY ČESKO-NĚMECKÝCH VZTAHŮ

3.1 Mnichovská dohoda

Dne 29. září 1938 akceptovali zástupci Francie a Velké Británie, premiéři E. Daladier a N. Chamberlain na konferenci v Mnichově smlouvu. Dohody se dále zúčastnili už jen zástupci Německa a Itálie. Hromadně podepsali text tzv. Mnichovské dohody, která pojednávala o odstoupení československého příhraničního území Německu. Konkrétně o území nazývané jako Sudety. Dohoda určovala základní rysy odstoupení území a zakotvovala princip mezinárodních záruk nových československých hranic.¹⁶

„Československá politická reprezentace v čele s prezidentem, jejíž zástupci se samotného jednání konference nesměli zúčastnit, 30. září dohodu přijala, když jedinou alternativou byla válka izolovaného Československa proti nacistické velmoci podporované Maďarskem při faktickém nezájmu západních velmocí (a také nejistém postoji SSSR).“¹⁷

Ovšem německý diktátor Hitler byl už dávno před tím rozhodnut ČSR rozbít vojensky a nespokojit se s pouhým odstoupením sudetoněmeckých oblastí, k čemuž byla ČSR po nátlaku západních velmocí prostřednictvím Mnichovské dohody fakticky donucena. Území, které si Německo na Československé republice vynutilo, bylo vymezeno bez jakéhokoliv ohledu na hospodářskou a politickou životaschopnost ČSR. Zatímco Chamberlain, mylně přesvědčen, že našel poklidné řešení „pro naši dobu“, pomíjel skutečnost, že účelem zisku sudetoněmeckých území je první krok na cestě k ovládnutí Evropy a nikoliv sjednocení Německa, jak Hitler hlásal. Hitler hodlal Československo zahrnout do své mocenské sféry jako zdroj pracovních sil a zbrojní produkce. Závěry Mnichovské dohody, které přijalo německé obyvatelstvo s nadšením, chápal Hitler jako osobní prohru a to zejména díky záruce nezávislosti pro torzo ČSR, které dohoda slibovala. Proto si Hitler v březnu 1939 vynutil zřízení samostatného Slovenska a Protektorátu Čechy a Morava.¹⁸

¹⁶ NĚMEČEK J. A KOL. *Cesta k dekretům a odsun Němců*. Praha, 2002, s. 46.

¹⁷ NĚMEČEK J. A KOL. *Cesta k dekretům a odsun Němců*. Praha, 2002, s. 47.

¹⁸ GEMEINSAME DEUTSCH-TSCHECHISCHE HISTORIKERKOMMISSION, *Konfliktgemeinschaft, Katastrophe, Entspannung: Skizze einer Darstellung der deutsch-tschechischen Geschichte seit dem 19. Jahrhundert*. Oldenbourg 1996, s. 42.

Mnichovské rozhodnutí znamenalo jen další vyzbrojení Německa. V pevnostech v odstoupeném pohraničí musela československá armáda zanechat kanony, kulometry a munici za dvě miliardy korun. Němci, podporovaní zástupci Velké Británie a Itálie, prosadili v příhraničním území odtržení oblastí s více než nadpoloviční většinou německé populace. Původní české představy zahrnující pouze území s 75% německou majoritou se tak nenaplnily. Tento fakt znamenal, že byla zabráněna rozsáhlá území Čech a Moravy, ale také zanecháno zhruba 600 000 Čechů na těchto územích.¹⁹

Faktické i právní negování tzv. mnichovské dohody a jejích přímých následků se stalo jedním z hlavních cílů československého odboje v období druhé světové války. V srpnu 1942 uznala její neplatnost nejdříve britská vláda a poté i Francouzský národní výbor. 26. září 1944 uznala neplatnost mnichovské dohody i nová, postfašistická italská vláda. Prosovětská vláda NDR uznala neplatnost 23. června 1950. Postoj západoněmeckých vlád byl komplikovanější a Sudetoněmecké krajanské sdružení a organizace v něm zapojené stále trvá na platnosti mnichovské dohody, z čehož odvozuje také nároky na teritoria a majetky.²⁰

Mnichovská dohoda je z českého pohledu považována za největší nespravedlnost a křivdu západních velmocí na československém obyvatelstvu. Z dnešního pohledu se může jevit jako zbabělé řešení tehdejšího problému, ale při hlubší analýze všech okolností je jasné, že měly západní mocnosti velkou snahu řešit Hitlerovy požadavky cestou dohody a obětování maličkého Československa. Obavy před další světovou válkou, ekonomická a v neposlední řadě také vojenská hlediska vedla k podpisu Mnichovské dohody a rozpoutání řetězce událostí, který vyvrcholily druhou světovou válkou

3.2 Odsun sudetských Němců

Z česko-německého pohraničí, které je nazýváno jako Sudety, byly po 2. světové válce odsunuty tři miliony Němců a do vylidněných území se následně nastěhovaly takřka dva milionu Čechů. Toto stěhování bylo největší sociodemografickou událostí celé české historie. Každá čtvrtá rodina nebo alespoň některý její příslušník se odstěhoval do vylidněných Sudet. Rázem zaniklo až na 3000 obcí nebo jejich částí a do roku 1947 bylo zrušeno 70 000 drobných živností. Místo toho komunistický režim

---

¹⁹ NĚMEČEK J. A KOL. *Cesta k dekretům a odsun Němců*. Praha, 2002, s. 48.

²⁰ NĚMEČEK J. A KOL. *Cesta k dekretům a odsun Němců*. Praha, 2002, s. 54.

koncentroval do pohraničí těžký průmysl, tepelné elektrárny, vojenské prostory atd. Vzhled příhraničí se změnil, zmizela pospolitost a zásadně se změnil i vzhled krajiny.²¹

Odsun Němců vzedmul živelnou vlnu odplaty, která se šířila zemí jako reakce na činy prováděné během šestileté nacistické okupace. Cílem odplaty se stalo vedle kolaborantů a příslušníků německé armády také německé obyvatelstvo. Část odešla dobrovolně ještě před koncem války nebo bezprostředně po jejím konci. Československé výkonné orgány jen velmi těžko získávaly kontrolu nad územím a to zejména v příhraničí. Tuto situaci využila řada lidí, kteří se dopouštěli vražd a dalších zločinů na německém obyvatelstvu. Odsunované obyvatelstvo začalo být shromažďováno v internačních střediscích. Chaotická situace poznamenala i snahy o neregulovaný, tzv. divoký odsun. Divoký odsun Němců z Československa byl proces vyhošťování německého obyvatelstva od května do srpna roku 1945, prováděný místními revolučními orgány, československými a sovětskými vojenskými veliteli. Tento odsun neprobíhal v oblasti obsazené americkou armádou, ale týkal se asi 660 000 Němců, a směřoval do oblasti sovětské okupační zóny v Německu a Rakousku. Výběr osob pro vyhoštění byl výhradně záležitostí revolučních jednotek a orgánů. Převážně se týkal mimořádně zkompromitovaných osob – funkcionářů nacistických organizací nebo členů SS a SA. Týkal se také Němců, kteří se na odstoupená území přistěhovali po 1. říjnu 1938 z území Říše. Jen menší část viníků, kteří se dopustili zločinů na německém obyvatelstvu, se dočkala potrestání. Dne 8. srpna 1945 vydalo ministerstvo obrany výnos o okamžitém přerušení vyhošťování Němců až do rozhodnutí Kontrolní rady ve smyslu Postupimské dohody.²²

3.3 Benešovy dekrety

„Prezidentské dekrety byly vydávány od roku 1940, tehdy exilovým prezidentem Benešem ve Velké Británii, až do ustavení Prozatímního Národního shromáždění do dne 28. 10. 1945. Bylo jich vydáno za toto období celkem 143, z toho 44 v zahraničí, tj. v průběhu války. Tyto dekrety byly formou zákonodárné činnosti v době ústavní nouze,

---

²¹ *Zmizelé Sudety* [online]. 2010 [cit. 2010–12-9].

Dostupný z www:

<http://www.czechpress.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=2146:zmizele-sudety&Itemid=4&zoom=8&showall=0&panx=1&pany=0#mapAnchor>.

²² NĚMEČEK J. A KOL. *Cesta k dekretům a odsun Němců*. Praha, 2002, s. 88.

když nemohly působit ústavní orgány ČSR. Při jejich dnešním hodnocení je třeba brát v úvahu historické i právní okolnosti jejich vzniku.²³

Benešovy dekrety měly stabilizovat poválečné Československo. Nakonec ovšem posloužily také jako prostředek masivního znárodňování a odsunu milionů obyvatel. Nutno podotknout, že vše proběhlo v intencích mezinárodní politiky. Benešovy dekrety patřily do své doby a měly v ní také své opodstatnění. Pod pojmem Benešovy dekrety se rozumí celý soubor právních předloh. Velká část těchto právních předpisů vznikla v době exilové vlády a podílela se na nich také řada institucí exilové vlády, především ministerstvo vnitra, ministerstvo národní obrany a také Benešova kancelář. Dekrety nesou Benešovo jméno, protože je parafoval, ale název neznamená jeho autorství.²⁴

Zajímavý je pohled rakouského historika Niklase Perziho:²⁵ „Pojem Benešovy dekrety je samozřejmě historicky nesprávný, protože to nebyl jeho vynález a už vůbec je osobně nevypracoval. Ale když mluvíme o odsunu, tak je to s Benešem úzce spojeno, protože on šel do exilu s tím: "Už nemůžeme žít s Němci v jednom státě, to se teď ukázalo, rozbili nám republiku, takhle to dál nejde." Samozřejmě on měl plán nejdřív vyměnit část země a odsunout jen několik set tisíc Němců, ale pak se to radikalizovalo. Plán odsunu vznikl také v protektorátním odboji, odkud byl na Beneše vyvíjen silný tlak, aby to bylo co nejradikálnější řešení. Samozřejmě musíme brát v úvahu, že právě protektorátní odboj každý den na vlastní kůži zažíval pocit existenciálního ohrožení. To nebyla nějaká diskuse v kavárně. Kdo šel do odboje, musel počítat s tím, že druhý den možná nepřežije. Tento pocit ohrožení pak velice určoval to, proč se domácí odboj po válce rozhodl pro odsun veškerých Němců.“

3.3.1 Postoj českých politiků k Benešovým dekretům

Lisabonská smlouva, novelizující evropské právo členů EU rozpoutala vlnu diskuzí mezi českými i zahraničními politiky. Názory každé strany se snaží hájit své zájmy a hledat ospravedlnění skutků té oné strany konfliktu.

---

²³ *Benešovy dekrety* [online]. 2006 [cit. 2011–02-7].

Dostupný z www:

< <http://blisty.cz/art/26873.html>>.

²⁴ *Historie.cs (eu): Benešovy dekrety* [online]. 2011 [cit. 2011–02-7].

Dostupný z www:

< <http://www.ct24.cz/textove-prepisy/historie-cs-eu/112973-benesovy-dekrety/>>.

²⁵ *Historie.cs (eu): Benešovy dekrety* [online]. 2011 [cit. 2011–02-7].

Dostupný z www:

< <http://www.ct24.cz/textove-prepisy/historie-cs-eu/112973-benesovy-dekrety/>>.

Poslanec Miroslav Kalousek ze strany TOP 09 například řekl, že Benešovy dekrety jsou platné, neopakovatelné a jakékoliv další diskuse k tomuto tématu jsou nepřijatelné. Předsedkyně strany Suverenita Jana Bobošíková reagovala tak, že podle ní jsou Benešovy dekrety logickým vyústěním německého nacismu, kvůli kterému byla celá Evropa rozdělena do dvou bloků. Exministr financí Vladimír Tlustý zase prohlásil, že celá druhá světová válka se považuje za těžké bezpráví a Benešovy dekrety jsou jen její součástí.²⁶

Ministr zahraničí Karel Schwarzenberg v rozhovoru pro rakouský deník Die Presse řekl, že Benešovy dekrety zrušit nelze. Rakousko už ovšem desítky let žádá zrušení tzv. Benešových dekretů. Podle Schwarzenberga tyto poválečné zákony, na jejichž základě bylo odsunuto německé obyvatelstvo a byl konfiskován jeho majetek, jsou proti lidským právům. Na dotaz, proč tedy nežádal jejich zrušení, odpověděl: "Protože to nejde. Protože zpětný účinek není možný stejně jako u mnichovské dohody. Dějiny se nedají vrátit zpět. Nejsem žádný příznivec politiky včerejška. Měli bychom společně hledět do budoucnosti."²⁷

Český ministr zahraničí uvedl, že Česko se minulosti musí postavit samo. "Intervence zvenčí mnoho nepřinesou. Také v Rakousku trvalo ostatně delší dobu, než se vypořádání s minulostí dalo do pohybu," řekl ministr. S deklaracemi se má šetřit, o minulosti se debatuje. Nekloní se ani k tomu, aby český parlament jako symbol smíření vydal o odsunu nějakou deklaraci. "Se symboly je to taková věc. Měly by se používat úsporně. V Rakousku nebo taky v Německu se často zapomíná na to, že tady už probíhají silné debaty o minulosti. Především mladí lidé se ptají, co se tehdy událo," uvedl. Šéf české diplomacie zároveň připomněl, že před nedávnem vysílala Česká televize dokument o odsunu a v Ústí se poprvé pořádala výstava o sudetských Němcích. "Něco se dalo do pohybu," podotkl Schwarzenberg.²⁸

---

²⁶ *Benešovy dekrety rozhádaly Klause a Rakušana Fishera* [online]. 2010 [cit. 2011-02-17]. Dostupný z [www:](http://tn.nova.cz/zpravy/zahranici/rakousky-prezident-kritizoval-benesovy-dekrety-i-klause.html)

<<http://tn.nova.cz/zpravy/zahranici/rakousky-prezident-kritizoval-benesovy-dekrety-i-klause.html>>.

²⁷ *Benešovy dekrety nelze zrušit, řekl Schwarzenberg v rakouském deníku* [online]. 2011 [cit. 2011-02-7]. Dostupný z [www:](http://zpravy.idnes.cz/benesovy-dekrety-nelze-zrusit-rekl-schwarzenberg-v-rakouskem-deniku-12w-/domaci.asp?c=A100718_144919_zahranicni_stf)

<http://zpravy.idnes.cz/benesovy-dekrety-nelze-zrusit-rekl-schwarzenberg-v-rakouskem-deniku-12w-/domaci.asp?c=A100718_144919_zahranicni_stf>.

²⁸ *Benešovy dekrety nelze zrušit, řekl Schwarzenberg v rakouském deníku* [online]. 2011 [cit. 2011-02-7]. Dostupný z [www:](http://zpravy.idnes.cz/benesovy-dekrety-nelze-zrusit-rekl-schwarzenberg-v-rakouskem-deniku-12w-/domaci.asp?c=A100718_144919_zahranicni_stf)

<http://zpravy.idnes.cz/benesovy-dekrety-nelze-zrusit-rekl-schwarzenberg-v-rakouskem-deniku-12w-/domaci.asp?c=A100718_144919_zahranicni_stf>.

Postoj českých politiků vůči odsunutému německému obyvatelstvu je vcelku jednotný. Tak jako není možné napravit křivdy spáchané na českém obyvatelstvu před druhou světovou válkou a v jejím průběhu, tak není ani možné napravit tyto křivdy. Pohled obou zúčastněných stran bude neustále rozdílný a je neoddiskutovatelným faktem, že absolutní spravedlnosti není možné dosáhnout. Ztráty na životech, majetku a křivdy patří k válce.

Současní politici by měli hledat cesty ke sblížení Čechů a Němců a zasadit se o spolupráci a přátelství těchto dvou zemí.

3.4 Budování nového vztahu k Německu

Nový vztah ke sjednocenému Německu byl tvořen pomalu, opatrně a už předem byl obtěžkán mnoha problémy, konflikty a spory z minulosti. Ke zlepšení vzájemného soužití byl zřízen Česko-německý fond budoucnosti, Smlouva o dobrém sousedství a další programy napomáhající na cestě k přátelskému vztahu mezi dvěma zeměmi.

Před rokem 1989 představovalo rozdělené Německo politicky i rozdělení Evropy – „východ“ a „západ“. Cesta ke znovusjednocení nebyla pro Německo snadná. Spojení Německa mělo za následek velký rozvoj v bývalé NDR, ale vyžádalo si také velké investice. Smyslem toho všeho bylo dorovnání úrovně bývalé DDR a jednotná tvář nové země. S tím je úzce spojena i otázka diplomacie a zahraniční politiky. Prvními kroky k navázání spolupráce a uzavření minulosti jsou tedy následující deklaráce.

3.4.1 Deklarace z roku 1992

První krok Václava Havla ve funkci prezidenta počátkem roku 1990 začal kontroverzním vystoupením a cestou do SRN a Mnichova. Začal „omluvou“ za české excesy při odsunu Němců z Československa. Od Havlových iniciativ vedla přímá cesta k uzavření česko-německé smlouvy z roku 1992.²⁹

„Smlouva o dobrém sousedství z roku 1992 je základem česko-německých vztahů od "sametové revoluce" v tehdejší Československu a od znovusjednocení Německa.

---

²⁹ HAD, M. KOTYK, V. *Malé země, velcí sousedé*. Praha, 1998, s. 48.

Vymezuje rámec pro široce rozvinutou spolupráci a předpokládá pravidelná setkání na vládní úrovni.³⁰

Havlova tzv. omluva vyvolala u části sudetoněmeckých organizací dojem, že Československo je slabé, blíží se krizi a snad i rozpadu. To jen podtrhovalo myšlenku otevření starého požadavku – vyrovnání křivd Benešových dekretů. V téže době se v časopisu *Střední Evropa*, který otiskoval překlady projevů a článků bavorských a sudetoněmeckých politiků, objevily návrhy na proměnu Československé federace na spolkový stát Čechy-Morava-Slezsko-Slovensko. Tato myšlenka měla podpořit bavorskou ideu „Evropy regionů“ a otevřít cestu k dalším vazbám zemí, aniž by byl ve hře národní stát nebo Evropa států. Po volbách v roce 1992, kdy zvítězila koalice v čele s ODS skončilo poněkud chaotické vládní období – i když za cenu rozpadu federace a rozdělení republiky na Českou a Slovenskou republiku (od 1. 1. 1993). Pokračování německo-českého sblížování se zpomalilo a jednalo se spíše v kuloárech. Vzájemná setkání ovšem pokračovala v rovině měst, obcí, regionů nebo vědeckých a kulturních pracovníků. Nepříznivým momentem, který stojí za zmínku z pohledu velkého Německa k malému sousedu je vydání brožury z roku 1993: „Das Ende einer Fehlkonstruktion: Tschechoslowakei“. Autoři, mezi nimiž lze nalézt i představitele sudetoněmeckých organizací, vyjádřili kritiku toho, že se Havel soustředil pouze na morální gesta a omluvy a že česká vláda nepřechází k nápravě sudetoněmeckých požadavků.³¹

S odstupem času lze říci, že Havlovy omluvné výroky byly neuváženou chybou a nepromyšleným vstřícným gestem. Odsunutému německému obyvatelstvu daly naději, že dosáhne svých požadavků na reparace a zrušení Benešových dekretů. V předchozí podkapitole postoje českých politiků vůči Benešovým dekretům jsou uvedeny výroky českých politických zástupců.

3.4.2 Deklarace 1996-97

Česko-německá deklarace byla po složitých jednáních definitivně dohodnuta v prosinci 1996 a následně podepsána v lednu 1997. V českém parlamentě byla přijata se zvláštním usnesením, které vysvětlovalo jednotlivé pasáže z „českého“ pohledu.

---

³⁰ *Česko-německé vztahy* [online]. 2011 [cit. 2011-02-10].

Dostupný z [www](http://www.prag.diplo.de/Vertretung/prag/cs/03/Deutsch__tscheschiche__Beziehungen/_Deutsch__tschechische__beziehungen__cz.html):

<http://www.prag.diplo.de/Vertretung/prag/cs/03/Deutsch__tscheschiche__Beziehungen/_Deutsch__tschechische__beziehungen__cz.html>.

³¹ HAD, M. KOTYK, V. *Malé země, velcí sousedé*. Praha, 1998, s. 49.

Ovšem text deklaráce se s časovým odstupem ukazuje jako velmi flexibilní a přichází na řadu různé výklady textu. Jedinou praktickou aplikací této deklaráce bylo zřízení společného Fondu budoucnosti a přípravy k zahájení činnosti Diskusního fóra. Názory se velmi rozcházely, a to zejména na české straně. Objevovaly se opačné póly pohledů, kde proti sobě stáli ti, kteří téměř bez výhrady přistupovali na sudetoněmecké požadavky – zrušení Benešových dekretů, poskytnutí odškodnění, udělení občanství – a ti, kteří tento postoj kategoricky odmítali.³²

„Česko-německé diskusní fórum bylo založeno v roce 1997 a je jedním z předních projektů Česko-německého fondu budoucnosti. Úkolem Fóra je udávat tón v dialogu o česko-německých vztazích. Stěžejní bod jeho činnosti spočívá v organizaci výroční konference, při níž jsou za účasti české a německé veřejnosti hosty z oblasti politiky, vědy, hospodářství a kultury analyzována témata vztahující se k česko-německé problematice. Od roku 2004 povolávají ministři zahraničí Německa a České republiky na dvouleté funkční období po jednom předsedovi a z každé strany až 10 členů Rady Česko-německého diskusního fóra. Jedná se o osobnosti z různých oblastí občanské společnosti, které se obzvláště zajímají o budoucnost česko-německých vztahů a aktivně se v této oblasti angažují.“³³

Všechny tyto projekty se aktivně podílely a stále podílí na budování dobrého sousedství a zlepšování vzájemných vztahů.

3.4.3 Naplňování deklaráce a přínos

Podpis a ratifikace Česko-německé deklaráce ukázaly snahu o zlepšení vzájemných vztahů. Dále tedy přišlo na řadu její naplňování. Přestože Deklarace obsahuje pasáže, které se dají různě interpretovat, tak měla velký potenciál pozitivně působit na česko-německé vztahy. Je zřejmé, že šlo zejména o morální rovinu a tu představuje zejména úcta k obětem poválečného odsunu a k obětem nacismu.

V Deklaraci můžeme spatřovat dvě roviny, morální a politickou. V části politické je nejdůležitějším bodem závazek obou zemí o tom, že obě země nebudou nadále zatěžovat bilaterální vztahy otázkami a konflikty z minulosti a že budou vzájemně akceptovat své rozdílné postoje. Obě strany se tedy zavázaly k tomu, že budou tolerovat

---

³² HAD, M. KOTYK, V. *Malé země, velcí sousedé*. Praha, 1998, s. 51.

³³ *Česko-německé diskusní fórum* [online]. 2011 [cit. 2011-02-10].

Dostupný z www:

<http://www.prag.diplo.de/Vertretung/prag/cs/03/Deutsch__tscheschiche__Beziehungen/seite__gespr_C3_A4chsforum__cz.html>.

vlastní rozdílná vnímání minulosti. Deklarace může tedy být v další budoucnu vnímána jako důležitý mezník ve vývoji vzájemných vztahů. Žádný jiný dokument zabývající se zlepšením vzájemných vztahů ještě neobsahoval tak důležité body pro zlepšení situace a nevyjadřoval do takové míry společnou vůli zaměřit se na vztahy do budoucna. Důležité je vzájemné vědomí, že tyto vztahy jsou šancí pro dobrou spolupráci a dobré sousedské soužití.

Česko-německé diskusní fórum pěstuje vzájemný dialog obou zúčastněných stran. To je důležité pro zlepšení povědomí o skutečných historických faktech a vzájemné empatii. Obě strany si uvědomují, že křivdy patří minulosti a mohou mít vzájemně odlišný právní názor. To může být spatřováno jako důkaz kompromisu.

3.5 Stanoviska Spojených států amerických, Ruské federace, Velké Británie a Francie vůči Postupimské dohodě

Tato podkapitola se bude zabývat stanovisky jednotlivých světových velmocí a jejich vyjádření k dohodě z Německé Postupimi z roku 1945, která byla striktně založena na mezinárodním právu. Závěry smlouvy byly mnohokrát potvrzeny v různých diplomatických souvislostech.

V období 17. července až 2. srpna 1945 se konala v Německé Postupimi konference šéfů vlád Spojených států, Velké Británie a Sovětského svazu. Toto byla poslední konference této koalice, a proto je řazena mezi mezníky světových dějin. K účastníkům vrcholného setkání vítězných stran patřili americký prezident H. Truman, sovětský vůdce J. Stalin a britský premiér W. Churchill. Závěry této konference měly zásadní dopad na poválečné uspořádání Evropy a osud poválečného Německa. Mimo jiné bylo Německo rozděleno do čtyř okupačních zón, demilitarizováno atd. Pro dokreslení souvislostí týkající se česko-německých otázek je ovšem zásadní, že státníci uznali nutnost probíhajícího odsunu německého obyvatelstva z Polska, Československa a Maďarska do Německa. Také stanovili pravidla pro tyto transfery a zdůraznili, že musí probíhat organizovaně a humánně.³⁴

Spojené státy americké se v devadesátých letech vyjadřovaly k Postupimské dohodě tak, že její závěry jsou historickou skutečností a žádný stát si nepřejde je zpochybňovat. Pro Spojené bylo a stále je nevhodné, vyjadřovat se jakkoliv

---

³⁴1945: *Skončila Postupimská konference* [online]. 2008 [cit. 2011-02-24].

Dostupný z [www:](http://www.ct24.cz/kalendarium/24067-skoncila-postupimska-konference/)

< <http://www.ct24.cz/kalendarium/24067-skoncila-postupimska-konference/>>.

k probíhajícím bilaterálním diskusím mezi Českou republikou a Německem. Velká Británie prohlásila, že závěry konference byly založeny na mezinárodním právu a že přesun německého obyvatelstva byl nezbytný a měl být proveden spořádaným a humánním způsobem. Ruská federace nahlíží na Postupimské dohody jako na mezinárodní dokumenty, které byly vyústěním druhé světové války, právně stvrdily porážku fašistického režimu, nacistické ideologie a byly základem poválečného teritoriálního uspořádání v Evropě. Francouzský velvyslanec v ČR p. Benoit d'Abouville se k Postupimské konferenci vyjadřuje takto: „Nepovažuji za zvlášť vhodné vracet se k Postupimským dohodám, a to proto, že se Francie nezúčastnila této konference a také proto, že se jedná o historickou kapitolu, která je uzavřena.“³⁵

Postupimská dohoda je reálný historický fakt a její význam nemohou oslabit, ani zrušit pokusy o jiný výklad těchto dohod, a to ať už by vycházely odkudkoliv. Postupimská dohoda a vyjádření k ní je v důležité proto, že zde jasně vidíme postoj světových velmocí k dané problematice a jejich nechuť se jakkoliv dále angažovat v česko-německé otázce odsunu Němců z Československa.

3.6 Vstup ČR do NATO

Vstup České republiky do Severoatlantické aliance je považován jako jeden z největších úspěchů české zahraniční politiky po listopadu 1989. ČR vstoupila spolu s Polskem a Maďarskem do NATO dne 12. března 1999. Po třech letech členství v Severoatlantické alianci byla České republice svěřena příprava summitu. První zkouškou v novém členství byl válečný konflikt v Kosovu. Česká republika souhlasila s přistávaním letadel a přesuny jednotek NATO přes území ČR. Češi působí v zahraničních operacích NATO, OSN a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě.

Sbližování se Severoatlantickou aliancí započalo Československo už krátce po listopadu 1989. V roce 1993 vznikla samostatná Česká republika a stala se členem Severoatlantické rady pro spolupráci a v březnu 1994 podepsala dokument o připojení ČR k projektu Partnerství pro mír. Summit NATO v červenci 1997 v Madridu rozhodl, že aliance bude v první vlně rozšířena o Českou republiku, Maďarsko a Polsko. Týž měsíc byl otevřen samostatný český úřad při NATO a v listopadu 1997 ČR oficiálně

---

³⁵ NĚMEČEK J. A KOL. *Cesta k dekretům a odsun Němců*. Praha, 2002, s. 140.

ustavila svou misi při alianci. V březnu 1999, osm let po rozpuštění Varšavské smlouvy, se začlenění ČR do NATO stalo realitou.³⁶

Ovšem ještě je také třeba podotknout, že naše členství v NATO bylo předmětem ostré vnitropolitické diskuze. Pravicoví politikové jasně podporovali vstup zejména proto, aby naše bezpečnost byla vložena do rukou Američanů a jejich spojenců. Vedle bezpečnostního aspektu hrál svou roli také výraz sounáležitosti s evropským hodnotovým systémem.³⁷

Důležitost příslušnosti ČR k této alianci popisuje někdejší premiér ČR Mirek Topolánek v projevu ve Washingtonu takto: „Transatlantická vazba je poutem, které neviditelně spojuje vyznavače svobody na obou stranách oceánu. Bez její existence by Evropa byla ve velkém bezpečnostním ohrožení.“³⁸

„Česká republika učinila obrovský pokrok na cestě za demokratickým vedením své armády“. (překlad autora)³⁹

Vstup ČR do NATO neměl na česko-německé vztahy žádný zásadní vliv, ale byl důležitý na cestě k evropské integraci a přiblížení se těchto zemí v mezinárodních paktech.

3.7 Vstup ČR do Evropské unie

Z hlediska vzájemných vztahů České republiky a Spolkové republiky Německo se vstup do Evropské unie rovná dalšímu kroku na cestě ke zlepšení vzájemných vztahů a společné účasti v Evropském integračním seskupení.

Na zasedání v Kodani v červnu roku 1993 rozhodla Evropská rada, že země ze střední a východní Evropy, které o to usilují, se mohou stát členy Evropské unie. Také bylo stanoveno, že ke vstupu je třeba splnit ekonomické a politické podmínky – spojené se členstvím v tomto Evropském společenství a také obsáhnout administrativní a soudní

---

³⁶ *Vstup do NATO – největší úspěch české politiky od listopadu 1989* [online]. 12. 11. 2002. [cit. 2011-02-10].

Dostupný z www:

< http://www.ceskenoviny.cz/index_view.php?id=18026>.

³⁷ SYRUČEK, M. *Diplomacie v negližé*. Praha, 2005, s. 16.

³⁸ *Od vstupu ČR do NATO uplynulo devět let* [online]. 2008 [cit. 2011-02-10].

Dostupný z www:

< <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=32536>>.

³⁹ SIMON, J. *NATO Enlargement a Central Europe*. Washington, 1996, s. 246.

kapacity. Dne 17. ledna 1996 podala ČR prostřednictvím svého předsedy vlády Václava Klause přihlášku ke členství v EU.⁴⁰

Česko už před vstupem patřilo ze všech kandidátských zemí k těm lépe připraveným. Vláda už v roce 1999 posílila úlohu Vládního výboru pro evropskou integraci a až 66,5% obratu českého zahraničního obchodu směřovalo do Evropské unie. Česká vláda vypracovala zvláštní komunikační strategii, jejímž prostřednictvím zlepšila informovanost obyvatelstva – ke vstupu do Evropské unie se mělo obyvatelstvo vyjádřit prostřednictvím referenda. Česká vláda považovala vstup do Evropské unie za svůj prvořadý úkol, kontrolovala přípravy vstupu a 31. ledna 2000 schválila „Národní program přípravy na členství v Evropské unii“⁴¹

Úspěšné ukončení předvstupních jednání otevřelo cestu k dokončení Smlouvy o přistoupení. Smlouva byla předložena Komisi počátkem roku 2003 k připomínce a následně předložena ke schválení Evropskému parlamentu. Dle smluvního rámce EU ji Evropský parlament musel schválit absolutní většinou všech svých členů. Dne 16. dubna 2003 byla v Aténách slavnostně podepsána Smlouva o přistoupení nových členských zemí. Za Českou republiku se slavnostní signifikace zúčastnil ministerský předseda Vladimír Špidla a prezident republiky Václav Klaus. Ke konečnému dovršení rozšíření Evropské unie z tehdejších 15 na 25 členských zemí byla nutná ratifikace přístupové smlouvy rovněž všemi 25 členskými státy. V EU-15 se tak stalo schválením národními parlamenty. Ve všech nových členských státech s výjimkou Kypru se konala referenda.

Občané ČR rozhodli o přistoupení do Evropské unie v referendu ve dnech 13. - 14. 6. 2003. Poměrem 77,33 % kladných hlasů vůči 22,67 % záporným. Volební účast dosáhla 55,21 %. Dne 1. května 2004 vstoupila Smlouva o přistoupení v platnost. Česká republika se stala plnoprávným členem Evropské unie.⁴²

V současné době čítá EU 27 členů a řeší velké množství otázek a problémů. Téma přístupu dalších a zejména ekonomicky slabších zemí je stále otevřené a setkává se s velkou nevolí občanů EU. Mezi současné největší problémy Eurozóny, tedy zemí platících společnou měnou euro je, že se mnohé zmítají nad bankrotem a jejich záchrana

---

⁴⁰ *Historie vstupu* [online] 2011. [cit. 2010–02-10].

Dostupný z www:

< <http://www.euroskop.cz/803/sekce/vstup-cr-do-eu/>>.

⁴¹ PELTRÁM, A. *Evropská integrace a Česká republika*. Praha, 2009, s. 35.

⁴² *Historie vstupu ČR do EU* [online]. 2011 [cit. 2010–02-10].

Dostupný z www:

< http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/index_cs.htm>.

stojí zúčastněné země nemalé množství finančních prostředků. Tato hrozba se v současné době bezprostředně netýká ani České republiky a ani Německé spolkové republiky a nemá žádný vliv na současné vztahy těchto zemí.

Vstup do EU neměl žádný zásadní vliv na vztahy České republiky a Německa. Lze ovšem říci, že účastnictví obou zemí v Evropské unii tyto vztahy jen posílilo, a to i díky německé podpoře v otázkách o vstupu České republiky do Evropské unie.

3.8 Shrnutí

Česká republika a Spolková republika Německo jsou odvěcí sousedé. Ve vzájemných dějinách se událo mnoho konfliktů, sporů a mnohé přímo souvisí s velkou německou národnostní menšinou na území dnešní ČR. Ten největší konflikt vyvrcholil hrůzami druhé světové války. Témata jako Mnichovská dohoda, odsun Němců z Československa a Benešovy dekrety byly a stále jsou předmětem sporu od jejich vzniku prakticky až dodnes. Z toho důvodu lze velmi pozitivně vnímat snahy české i německé strany o kompromisní stanoviska a touhu pohlížet do budoucnosti. Toho důkazem je Deklarace, Česko-německý fond budoucnosti a další společné aktivity.

V následující kapitole budou nastíněny vztahy ČR i Německa vůči třetím zemím. Pro pochopení dalších souvislostí vzájemných česko-německých vztahů je tato analýza nezbytná a dokresluje celkový pohled na danou problematiku.

4 ČESKÉ A NĚMECKÉ DIPLOMATICKÉ VZTAHY K DALŠÍM ZEMÍM

Tato kapitola se bude zabývat diplomatickými vztahy ostatních zemí vůči České republice a Německu. Tyto faktické události a vztahy je nutné zmínit zejména pro ucelení a ujasnění souvislostí česko-německých diplomatických vztahů. Důležité bude i porovnání výsledků historických problémů a konfliktů, a to zejména kvůli jejich podobnosti s některými zeměmi jako je Rakousko, Polsko a Slovensko. V této kapitole budou také nastíněna stanoviska světových velmocí vůči Postupimské dohodě – tedy česko-německé otázce.

4.1 Vztahy České republiky a Rakouska

Do konce první světové války byla nynější Česká republika součástí Rakouska-Uherska. Na dnešní vztahy těchto dvou zemí nemá však tato skutečnost žádný vliv. Z minulosti jsou vzájemné vztahy těchto dvou zemí spjaté s Benešovými dekrety. Tato otázka patřila v období před vstupem ČR do Evropské unie mezi jednu z nejsložitějších v oblasti česko-rakouských vztahů. Po vstupu České republiky do Evropské unie byla tato rovina utlumena – alespoň na té nejvyšší úrovni. Zároveň nelze říci, že by minulostní agenda představovala zásadní problém současných diplomatických vztahů, ale je zde jasně vidět, že se v tomto tématu stále skrývá určitý konfliktní potenciál.⁴³

Současné česko-rakouské jsou spjaty zejména s jadernou elektrárnou Temelín. Protesty rakouských aktivistů proti této české jaderné elektrárně, blokády hranic a podpora rakouských politiků v této otázce má na svědomí napětí mezi těmito zeměmi. Odmítavé stanovisko rakouské vlády k projektu protiraketového štítu bylo také součástí diplomatického napětí. Tato podkapitola bude dále analyzovat další otázky spjaté s minulostí a zejména Benešovými dekrety, které jsou stále nevyřešeným sporem a kde můžeme také spatřit podobnost s česko-německými vztahy.

Obří zakázka české vlády na nákup 199 obrněných transportérů Pandur II rakouské firmy Steyer se nečekaně promítla do vzájemných vztahů. České ministerstvo obrany se stále více klonilo ke zrušení smluvních závazků. To by způsobilo vážné

---

⁴³ KOTYK, V. a kol. *Česká zahraniční politika: o prioritách*. Praha, 1997, s. 130.

existenční problémy firmě Steyer a následně rakouská vláda prohlásila, že má vážný zájem na uskutečnění této zakázky.⁴⁴

V současné době je tendr opředen mnoha podezřeními z korupce a obě strany se zasazují o vyšetřování. Po rozsáhlých problémech ohledně technické stránky transportérů využívá Česká republika jejich služeb zejména v zahraničních misích.

Dalším konfliktem v česko-rakouských diplomatických vztazích je jaderná elektrárna Temelín. Zejména v minulé dekádě vyvolal Temelín množství demonstrací, blokad hranic a protestů. V současné době se situace kolem jaderné elektrárny Temelín uklidňuje. Jak řekl pro rakouský deník Die Presse Karel Schwarzenberg: „Než se dostane proud do zástrčky, musí odněkud přijít. Můžete mi říct, odkud ho máme vytáhnout? Nemůžeme převzít ani Gazprom, ani elektrárnu na Innu.“ V současné době není pro Rakušany dostavba Temelína a jeho provoz tématem číslo jedna. Situace ohledně Temelína se v Rakousku stále více uvolňuje, a proto se nyní také neočekávají žádné velké hraniční protesty.⁴⁵

4.2 Vztahy České republiky a Ruska

Velkým tématem Česko-ruských vzájemných vztahů je okupace z roku 1968. Současné vztahy těchto zemí definuje zejména obchodní spolupráce. Rusko patří na poli diplomacie a i mimo ně mezi největší světové hráče a zásadně ovlivňuje politické a diplomatické dění.

V rámci bilaterálních vztahů jde o příklad vztahu mezi světovou velmocí a malým státem. Rusko vystupuje v současné době jako plnohodnotný následník Sovětského svazu, který v letech „studené války“ rozhodoval v rámci sovětského bloku o osudech a životě v tehdejší Československu. Na pokus tehdejšího Československa vymanit se ze závislosti a jít si vlastní cestou reagoval tehdejší Sovětský svaz v roce 1968 vojenským vpádem na území ČSFR. Toto je v rámci malých evropských států zkušenost zcela ojedinělá. Vyrovnat se s touto skutečností nebylo, a lze říci, že stále není snadné, a to jak pro politiky, tak pro českou veřejnost. Ruští politici si často ani neuvědomují, že

---

⁴⁴ KOTYK, V. a kol. *Česká zahraniční politika: o prioritách*. Praha, 1997, s. 130.

⁴⁵ *Rakouský velvyslanec: Temelín už není výbušným tématem* [online]. 2010 [cit. 2011–02-22].

Dostupný z [www:](http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskezalezitosti/_zprava/761920)

<http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskezalezitosti/_zprava/761920>.

z české strany nejde o antirusismus jako takový, nýbrž o následek imperiální politiky tehdejšího Sovětského svazu – předchůdce dnešního Ruska.⁴⁶

Bývalý náměstek ministra zahraničí a bývalý velvyslanec v Rusku Jaroslav Bašta komentuje česko-ruské vztahy koncem minulé dekády takto: "Můžeme konstatovat, že jsou nejlepší od vzniku České republiky". "Mají pozitivní tendenci, neexistují mezi námi negativní témata, což je velmi důležité."⁴⁷

Nelze říci, že by česko-ruské vztahy jakkoliv zásadně ovlivňovaly vztahy česko-německé, ale spolupráce s Ruskem je zejména pro Českou republiku klíčová především kvůli energetické závislosti státu na Ruské federaci.

4.3 Vztahy Rakouska s Německem

Vztahy Rakouska s Německem nemají žádný zásadní vliv na česko-německé vztahy, ale jistým způsobem vysvětlují postavení Evropské mocnosti ke svému menšímu sousedu.

Německo je hospodářsky, vojensky i politicky nejmocnější rakouský sused. Proto vzájemné vztahy navozují otázku postavení malého státu vůči velké mocnosti. V minulosti bylo mezi těmito národy množství válek a většinu z nich Rakousko prohrálo. Později v období nacismu, když bylo Rakousko vtaženo do Německé Třetí říše, to většina obyvatel přivítala. Po druhé světové válce byla z Rakouska oběť i pachatel. To ovlivnilo vzájemné vztahy. Rakousku podle Státní smlouvy není dovoleno vytvářet politický nebo hospodářský pakt s Německem. To souvisí i s neutralitou Rakouska. Tento zákon zakazuje Rakousku připojení k vojenskému společenství nebo zřízení cizích vojenských základen na svém území. Pro Rakousko se stala neutralita nástrojem na cestě k rozvoji a snižovala riziko vkládání se do pastí, s kterou už mělo zkušenost z minulosti. Všechny velmoci v roce 1955 akceptovaly neutralitu Rakouska. Naproti tomu Německo bylo integrováno do západní aliance. V současné době sílí tlaky, aby se Rakousko vzdalo své neutrality a připojilo se k Severoatlantické alianci. Obě země jsou členy Evropské unie a obě země představují západostřední Evropu. Ačkoliv je EU hospodářským i politickým sdružením, nikdo by nepovažoval toto členství za porušení Státní smlouvy. Německo dnes nepředstavuje hrozbu. Je to ekonomicky silná Evropská velmoc a němčina je dominantním regionálním jazykem.

---

⁴⁶HAD, M. KOTYK, V. *Malé země, velcí sousedé*. Praha, 1998, s. 221.

⁴⁷*Česko-ruské vztahy: Spory žádné, občas jiskry* [online]. 26. 2. 2006. [cit. 2011-02-22]. Dostupný z www:

<http://zpravy.idnes.cz/cesko-ruske-vztahy-spory-zadne-obcas-jiskry-fmn-/domaci.asp?c=A060228_180856_domaci_miz>.

Německo je nejvýznamnějším obchodním partnerem Rakouska a Němci patří v Rakousku k nejpoblárnějším národům. V současné době nelze identifikovat zásadní problémy mezi těmito národy. To, že si Němci stěžují na nedostatečnou kontrolu východní hranice Rakouska, které podle nich nevyhovuje Schengenským dohodám lze považovat za jeden z mála sporů.⁴⁸

4.4 Pohled na ČR očima světa

V příloze nejprestižnějšího britského deníku Financial Times, vydané 1. listopadu 2004, která byla věnována České republice, bylo překvapující, jak dobře jsme byli hodnoceni. Redaktoři tohoto deníku žili několik let v Praze, a protože vědí, že jejich analýza slouží různým finančníkům, obchodníkům, podnikatelům nebo politikům z celého světa, tak se snaží být co nejvíce objektivní. Hodnocení, že se zlepšuje prostředí pro podnikatele, přicházejí investice do služeb a ČR je vnímána jako jeden z nejúspěšnějších nových členů EU. Je zmiňováno, že průmysl úspěšně vyváží a ekonomická situace je vcelku stabilní. Ze seznamu nedostatků je zmiňován zejména schodek veřejných financí. Podle Financial Times je image České republiky v zahraničí „velmi pozitivní“. Česká zahraniční politika byla před vstupem do EU považována za odlišnou na rozdíl od svých sousedů.⁴⁹

V roce 2009 se Česká republika ujala předsednictví v Radě EU. Přípravy na toto předsednictví probíhaly už od roku 2007. Velkou diskreditací české politické scény lze považovat pád vlády v době předsednictví EU.

V současné době je ČR součástí EU a musela se sžít s jednotnou zahraniční politikou Evropské unie. Tyto zahraniční názory na Českou republiku mohou sloužit k lepší sebereflexi stavu země.

4.5 Shrnutí

Kapitola analyzuje jednotlivé dílčí vztahy k danému tématu, které jsou nutné k pochopení a ucelení pohledu na česko-německé diplomatické vztahy. Důležitý je také fakt, že Německo patří mezi Evropské velmoci, a proto jsou jeho vztahy k menším a tedy i méně důležitým zemím specifické. Vzhledem k historickým událostem mezi

---

⁴⁸ HAD, M. KOTYK, V. *Malé země, velcí sousedé*. Praha, 1998, s. 94

⁴⁹ SYRUČEK, M. *Diplomacie v negližé*. Praha, 2005, s. 50.

Českou republikou a Německem nabírají tato specifika na intenzitě. Tato kapitola je zakončena pohledem na Českou republiku očima světa. Vzhledem k tomuto porovnání lze tedy i separovat rozdílné pohledy na vzájemné vztahy obou zemí.

5 SOUČASNÉ VZTAHY, SPOLUPRÁCE A PERSPEKTIVY DO BUDOUCNA

5.1 Postoj Čechů vůči Němcům

Český vztah vůči německému obyvatelstvu je zatížen Německou agresí, válkou a vzájemnými spory při blízkém sousedství. Názory Čechů na Němce jsou monitorovány průzkumy veřejného mínění.

Odsun Němců z Československa a Benešovy dekrety jsou hlavními tématy, která bývají v souvislosti s českoněmeckými vztahy zmiňována. Tím se ovšem postoje české veřejnosti k Německu a Němcům zdaleka nevyčerpávají. Stav těchto postojů můžeme posoudit podle výzkumů veřejného mínění. Přistěhování německé rodiny do sousedství by vadilo 13 % české populace. Sudetoněmecká rodina by vadila svým přistěhováním 27 % lidí v ČR. Nadřízeného Němce v zaměstnání by nebyla schopna akceptovat téměř jedna třetina obyvatel, pětina obyvatel považuje za nežádoucí sňatek svého potomka s osobou německé národnosti. Vůbec nejvyšší míra negativních postojů vůči Němcům je mezi staršími lidmi. Postoj starších obyvatel lze vysvětlit větší dobovou blízkostí a životní zkušeností s německou okupací a druhou světovou válkou. Ve srovnání s jinými menšinami – Romové, Vietnamci, Ukrajinci, Arabové – není míra xenofobní nesnášenlivosti vůči Němcům o nic větší. Z dalších výzkumů vyplývá, že Němci si stojí v průzkumech postojů o mnoho hůře než většina ostatních národností Evropské unie. Velká řada stereotypů a postojů vztahujících se k Němcům má své kořeny hluboko v dějinách, a to díky početné menšině na území Československa ještě před jeho vznikem v roce 1918. Opět díky historickým zkušenostem. K představám o Němcích se v krajních případech přidává ještě spojitost s nacismem. Tyto předsudky jsou ovšem postupně na ústupu.⁵⁰

Nemalou agresi Čechů spáchanou na po válce odsouvaných Němcích si je třeba ovšem přiznat. V současnosti se nacházejí kosterní pozůstatky v masových hrobech,

---

⁵⁰*Interkulturní vzdělávání II : projekt Varianty* [online]. 2010 [cit. 2007–07-12].

Dostupný z www:

<http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly2/IKV2_08_00_ceskonemecke_vztahy.pdf>

jako je například u Dobronína na Jihlavsku. Na masový hrob a 15 ubitých Němců upozorňuje německá spisovatelka Herma Kennelová ve své knize „Burgersdorf“. ⁵¹

5.2 Postoj Němců vůči Čechům

Před nedávnem navštívil Českou republiku německý prezident Christian Wulf. Jeho návštěvě předcházela slova českého prezidenta Václava Klause o tom, že poválečné násilí Čechů na Němcích bylo nesrovnatelně menší a také kritizoval to, že se na tato fakta zapomíná. Tím zdánlivě opět otevřel bolavé téma.

Překvapivě vstřícná reakce německého prezidenta zněla takto: „My Němci jsme Čechům v době okupace způsobili nevýslovné utrpení. Když myslím na vyhlazení Lidic a Ležáků a zločiny Terezína, tak jsou to nepochopitelné hrůzné činy a o to větší je dar, že v době usmíření a porozumění vycházíme spolu tak dobře a s takovým respektem.“ Oba prezidenti se shodli, že vzájemné vztahy jsou v současnosti vůbec nejlepší ve vzájemných dějinách. Německý prezident dále také zdůraznil: „My Němci nesmíme nikdy zapomenout, k jakým krutostem docházelo a že i německý prezident narozený po druhé světové válce má odpovědnost k této historii, aby ji předal dalším generacím.“⁵²

V současné době už není pravda, že tradiční stereotypní obavy brání Čechům pohlížet na Němce sebevědomě a jako na politické partnery. Ze Německé strany je pohled na ČR jako na významného obchodního partnera.⁵³

Obecně lze říci, že Němci nahlíží na Čechy s mnohem menším despektem než je tomu naopak. Největší názorové odchylky jsou patrné u pamětníků a starších lidí. V současné době jsou ovšem vzájemné vztahy vůbec nejlepší ve vzájemných dějinách. To lze přisoudit sjednocené Evropě, snahám obou stran o dobré sousedství a pohledu do budoucna.

---

⁵¹ *Masový hrob u Dobronína: Příčina smrti Němců nejasná* [online]. 2010 [cit. 2010–12-6]. Dostupný z www:

<<http://www.novinky.cz/domaci/218664-masovy-hrob-u-dobronina-pricina-smrti-nemcu-nejasna.html>>.

⁵² *Německý prezident: Němci způsobili Čechům nevýslovné utrpení* [online]. 2010 [cit. 2011–03-14]. Dostupný z www:

<http://www.lidovky.cz/nemecky-prezident-nemci-zpusobili-cechum-nevyslovne-utrpeni-puw-/ln_zahranici.asp?c=A101119_112844_ln_zahranici_jv>.

⁵³ HANDL, V. a kol. *Vztahy SRN ke státům střední Evropy od roku 1990*. Praha, 1998, s. 251.

5.3 Budoucnost a vzájemná spolupráce ČR a Německa

Smlouva o dobrém sousedství a přátelské spolupráci z roku 1992 je první krok na cestě za lepšími vztahy po roce 1989. Budoucností ve vzájemných vztazích a jejich rozvojem se zabývá Deklarace z roku 1997. Oběma stranám je jasné, že minulost je nevratná a křivdy už nelze odčinit, ale jen zmírnit. Spolková republika Německo taktéž ještě před připojením plně podporovala připojení ČR k EU a NATO.

Jak říká německý diplomat v Praze Johannes Haindl. Vztahy obou zemí jsou v současné době nejlepší ve své historii a podepsáním Deklarace dávají obě země najevo, že hledí do budoucnosti. Česká republika má se Spolkovou republikou Německo nejdelší hranici Německo představuje pro Českou republiku největšího obchodního partnera. Potenciál vzájemné spolupráce je obrovský a to v mnoha oblastech a v budoucnu je třeba ho využívat.⁵⁴

V Deklaraci z roku 1997 obě strany prohlašují, že jsou si vědomy odpovědnosti a závazku rozvíjet vzájemné vztahy v duchu dobrého sousedství a tím přispívat ke sjednocování Evropy. Obě strany sdílejí stejné společenské hodnoty, uznávají lidská práva atd. Německá strana přiznává odpovědnost za svoji roli v historickém vývoji a Mnichovské dohodě z roku 1938, vyhánění obyvatel z Československého pohraničí a obsazení republiky. Také lituje křivd spáchaných na českém lidu a je si vědoma, že tato fakta vedla k poválečnému odsunu Německého obyvatelstva z Československa. Zároveň i Česká strana lituje křivd spojených s poválečným odsunem, vyvlastňováním, odnímáním občanství a vyháněním sudetských Němců z tehdejšího Československa. Zároveň uznává, že byl přisuzován charakter kolektivní viny. Obě strany potvrzují, že tyto záležitosti patří minulosti, a že zaměří své vztahy na budoucnost. Obě strany zřizují česko-německý fond soudržnosti a vkládají do něj nemalé finanční prostředky. Prostřednictvím fondu zřizují česko-německé diskusní fórum, které má za úkol pěstovat česko-německý dialog.⁵⁵

---

⁵⁴ HAINDL, J. Německý diplomat v Praze, rozhovor 3. 3. 2011

⁵⁵ *Česko-německá deklarace o vzájemných vztazích a jejich budoucím rozvoji z 21. 1. 1997* [online]. 1997 [cit. 2011-03-17].

Dostupný z www:

<<http://www.fondbudoucnosti.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=6112>>.

5.4 Shrnutí

Tato kapitola analyzuje vzájemné vztahy obyvatel České republiky a Německa, zejména z pohledu velmi diskutabilních témat jako Benešovy dekrety a odsun Němců z Československa. Vztah Českého obyvatelstva vůči Němcům byl před rokem 1989 velmi ovlivněn sovětskou propagandou. Němcům byly přisuzovány nelichotivé charakterové vlastnosti a byla uměle pěstována obava z Německa – NSR. Po roce 1989 a po sjednocení Německa se obě země vyjádřily, že je důležitá zejména budoucnost a rozvoj vzájemných vztahů, které jsou v současnosti dobré jako nikdy předtím – jak říká německý diplomat v Praze Johannes Haindl.⁵⁶

Deklarace z roku 1997 hovoří mimo jiné o tom, že obě země budou respektovat rozdílný pohled každé zúčastněné strany na historické konflikty. Lze říci, že se to úspěšně daří.

---

⁵⁶ HAINDL, J. Německý diplomat v Praze, rozhovor 3. 3. 2011

6 ROZHOVOR S NĚMECKÝM VELVYSLANCEM V PRAZE JOHANNEM HAINDLEM

Velvyslanectví SRN v Praze, Vlašská 19, 118 01 Praha 1. 3. 3. 2011. Překlad autora. Dne 3. 3. 2011 byly německému velvyslanci v Praze Johannesu Haindlovy položeny následující otázky. Odpovědi byly následně přeloženy do češtiny.

1) Jak byste porovnal diplomatické vztahy České republiky a SRN/NDR před rokem 1989 a po něm?

1) Das Jahr 1989 stellt eine historische Zäsur dar. Mit der Bildung einer demokratischen Regierung in Prag und der Wiedervereinigung Deutschlands haben die Beziehungen eine ungeheure Dynamik gewonnen. Für Deutschland war damals schon klar, dass die Wiedervereinigung auch zur Folge haben müsste, dass die EU um beitragswillige Staaten Mittel- und Osteuropas erweitert werden müsse.

(Rok 1989 představuje historický obrat. Se zřízením nové demokratické vlády v Praze a znovusjednocením Německa získaly vztahy ohromnou dynamiku. Pro Německo už bylo jasné, že znovusjednocení by také mělo za následek, že EU by měla být rozšířena i o kandidátské země střední a východní Evropy.)

2) Jaký vliv mají Benešovy dekrety na diplomatické vztahy obou zemí a jaký je obecný názor v mezinárodní diplomacii na tyto dekrety?

2) Mit der deutsch-tschechischen Erklärung von 1997 haben sich die beiden Staaten darüber verständigt, dass Fragen der Vergangenheit die Beziehungen nicht belasten sollten. Mit den Dekreten und der Vertreibung setzt sich die tschechische Gesellschaft selbst schon kritisch auseinander.

(Německo-českou deklarací z roku 1997 se obě země dohodly, že otázky z minulosti by neměly zatěžovat současné vztahy. S dekrety a vyhnáním se vyrovnává sama česká společnost kriticky.)

3) Jaký máte názor na žádosti o odškodnění odsunutých sudetských Němců z ČR?

3) Politisch ist dazu das Notwendige in der deutsch-tschechischen Erklärung gesagt worden. Wir wollen in die Zukunft schauen. Und wie die Sache gegebenenfalls juristisch zu bewerten ist, das ist Sache der Gerichte.

(Politicky bylo nezbytné řečeno již v německo-české deklaraci. Chceme se dívat do budoucnosti. A jak má být záležitost případně právně posouzena, to je věcí soudů.)

4) Můžete porovnat diplomatické vztahy Německa vůči České republice a jiným Evropským zemím? Vidíte ve vztahu ČR a SRN nějaká specifika?

4) Tschechien und Deutschland sind Nachbarländer mit einer langen gemeinsamen Grenze und wirtschaftlich besonders eng verflochten. Die gemeinsame Grenze bedeutet, dass wir automatisch immer wieder mit grenzübergreifenden Fragen zu tun haben (Verkehr, Umwelt, etc.), Fragen, die wir partnerschaftlich angehen. Wir teilen gemeinsame Interessen in einer Vielzahl von Bereichen. Wir sind Partner in EU und NATO, die vielen Besuche hüten wie drüben zeugen von der Qualität unserer Beziehungen.

(Česká republika a Německo jsou sousedící země s dlouhou společnou hranicí a obzvláště úzce jsou propojené ekonomicky. Společné hranice znamenají, že řešíme automaticky znovu a znovu přes-hraniční otázky jako například (doprava, životní prostředí atd.), otázky, ke kterým přistupujeme na principu partnerství. Máme společné zájmy v řadě oblastí. Jsme partnery v EU a NATO a časté návštěvy můžeme považovat jako důkaz kvality našich vzájemných vztahů.)

5) Ovlivnil vstup ČR do EU nějakým zásadním způsobem česko-německé vztahy?

5) Deutschland hat sich stark für den EU-Beitritt der Staaten Mitteleuropas eingesetzt. Der EU-Beitritt Tschechiens hatte zur Folge, dass viele gemeinsame Themen jetzt auch oder primär in Brüssel, in den Gremien der EU, diskutiert werden. Bei wichtigen Fragen

müssen sich aber weiterhin die beiden Hauptstädte, Prag und Berlin, im Vorfeld eng abstimmen.

(Německo se silně zasadilo o přistoupení zemí střední Evropy do Evropské unie. Vstup České republiky do EU znamenal, že se nyní mnoho společných problémů projednává především v Bruselu – na grémiích EU. O důležitých otázkách se ale i nadále musí shodnout Praha a Berlín.)

6) Jak vidíte současné česko-německé vztahy a jaké jsou jejich perspektivy do budoucna?

6) Die Beziehungen sind so gut und intensiv wie nie zuvor. Das Potenzial ist enorm, in allen Bereichen. Wichtig ist, dass in beiden Staaten das Interesse an Kultur, aber auch Sprache des Nachbarn nicht nachlässt. Hier können die Botschaft unsere Kulturmittler einen Beitrag leisten.

(Současné vzájemné vztahy jsou tak dobré a intenzivní jako nikdy předtím. Potenciál je obrovský, ve všech oblastech. Je důležité, že je v obou zemích neklesá zájem o kulturu a jazyk sousedů. Zde může velvyslanectví přispět jako zprostředkovatel kultury.)

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce na téma česko-německých diplomatických vztahů po roce 1989 bylo analyzování, zhodnocení a vývoj vzájemných vztahů mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo. Nedílnou součástí těchto vztahů i po roce 1989 jsou vzájemné dějiny a historické konflikty, a proto se v první části bakalářská práce zabývá jejich historickými východisky.

Výstup z problematiky je takový, že vzájemné vztahy jsou zatíženy mnoha konflikty a křivdami, ale také lze říci, že v současné době jsou vzájemné vztahy nejlepší ve své historii. Odsun Českého obyvatelstva z příhraničí v roce 1939 a následné poválečné vyhnání německého obyvatelstva ze Sudet jsou tématy minulosti a obě strany se na základě Deklarace z roku 1997 zavázaly k tomu, že minulost je neměnná a obě země soustředí svůj pohled do budoucnosti. Po druhé světové válce byly podepsány Benešovy dekrety, které měly za následek odnímání občanství Němcům na území Československa, konfiskaci majetků a odsun těchto obyvatel. Tyto dekrety jsou bodem sváru dodnes a česká strana nikdy nepřipustí jejich zpochybnění.

Německo a charakteristické rysy jejího obyvatelstva představovaly pro Čechy od počátku dějin určitou hrozbu. Po roce 1948 bylo Československo součástí „východního“ bloku a sovětská propaganda jen podporovala obavy z další možné agrese rozděleného Německa a nepřímou zapříčinila vývoj dalších vztahů po pádu „Železné opony“. Názory českého obyvatelstva na své německé sousedy nebyly dobré a znovuotevírání poválečných otázek a sporů na jejich kvalitě také nepřispělo.

Bakalářská práce si kladla za cíl zhodnotit klíčové otázky vzájemných vztahů. Mezi ně nezpochybnitelně patří Benešovy dekrety, odsun Německého obyvatelstva ze Sudet a snaha o uzavření minulosti a navázání lepší spolupráce na budoucnosti prostřednictvím Deklarace z roku 1997. Německo plně a veřejně podporovalo přístup ČR jak do NATO, tak do EU.

Bakalářská práce se také zmiňuje o vztazích České republiky k dalším zemím a o pohledu na Českou republiku očima světa. Nejsou opomenuty ani vztahy Německa jako významné evropské velmoci k ostatním menším zemím. Toto porovnání slouží k ucelení pohledu na jeho diplomacii a zatížení diplomatických vztahů různými spory.

V závěrečné části se bakalářská práce věnuje zejména současnosti, pohledu do budoucnosti, perspektivám vzájemného vztahu a nastiňuje pohled německého diplomata v Praze Johannese Haindla.

Z analýzy předchozích vztahů vyplývá, že vzájemné česko-německé vztahy byly velmi zatíženy druhou světovou válkou a událostmi, které s ní přímo souvisí nebo z ní plynou. Dle současného trendu lze předpokládat, že vzájemné česko-německé vztahy se budou dále formovat a rozvíjet pozitivně. Dnes už je zřejmé, že oba národy dokázaly najít kompromis ohledně problematických otázek a uzavřít minulost jako neměnnou skutečnost s velkou dávkou snahy vzhlížet kupředu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje:

1. BENEŠ, E. *Odsun Němců z Československa*. 1.vyd. Praha : Dita, 1996. 236 s. ISBN 80-95926-06-7.
2. FULBROOK, M. *Dějiny moderního Německa*. 1.vyd. Praha : Fakulta sociálních věd UK, 2009. 304 s. ISBN 80-247-3104-9.
3. GEMEINSAME DEUTSCH-TSCHECHISCHE HISTORIKERKOMMISSION, *Konfliktgemeinschaft, Katastrophe, Entspannung: Skizze einer Darstellung der deutsch-tschechischen Geschichte seit dem 19. Jahrhundert*. 1.vyd. München : Oldenbourg, 1996. 91 s. ISBN 3-486-56287-8.
4. GLOTZ P. *Vyhnání, České země jako poučný případ*. 1.vyd. Praha : Paseka, 2006. 222 s. ISBN 80-7185-705-X.
5. HAD, M. KOTYK, V. *Malé země, velcí sousedé*. 1.vyd. Praha : Ústav mezinárodních vztahů v Praze, 1998. 236 s. ISBN 80-85864-57-6.
6. HANDL, V. a kol. *Vztahy SRN ke státům střední Evropy od roku 1990*. 1.vyd. Praha : Karolinum, 1998. 332 s. ISBN 80-85864-44-4.
7. KOTYK, V. A KOL. *Česká zahraniční politika: o prioritách*. 1.vyd. Praha : Ústav mezinárodních vztahů v Praze, 1997. 293 s. ISBN 80-85864-43-6.
8. NĚMEČEK J. A KOL. *Cesta k dekretům a odsun Němců*. 1.vyd. Praha : Baronet, 2002. 152 s. ISBN 80-7214-519-3.
9. PELTRÁM, A. *Evropská integrace a Česká republika*. 1.vyd. Praha : Grada, 2009. 143 s. ISBN 978-80-247-2849.
10. SEIBT, F. *Německo a Češi*. 1.vyd. Praha : Academia, 1996. 464 s. ISBN 80-200-0577-3.
11. SIMON, J. *NATO ENLARGEMENT A CENTRAL EUROPE*. 1.vyd. Washington : NDU Press, 1996. 317 s. ISBN 96-39236.
12. SYRUČEK, M. *Diplomacie v negližé*. 1.vyd. Praha : Mladá fronta, 2005. 382 s. ISBN 80-204-1279-4.
13. rozhovor HAINDL, J. *Velvyslanectví SRN v Praze, Vlašská 19, 118 01 Praha 1*. 3. 3. 2011.

Elektronické zdroje:

1. *Benešovy dekrety* [online]. 2006 [cit. 2011-02-7]. Dostupný z www: < <http://blisty.cz/art/26873.html> >.

2. *Benešovy dekrety nelze zrušit, řekl Schwarzenberg v rakouském deníku* [online]. 2011 [cit. 2011-02-7].
Dostupný z www:
< http://zpravy.idnes.cz/benesovy-dekrety-nelze-zrusit-rekl-schwarzenberg-v-rakouskem-deniku-12w-/domaci.asp?c=A100718_144919_zahranicni_stf>.
3. *Benešovy dekrety rozhádaly Klause a Rakušana Fishera* [online]. 2011 [cit. 2010-03-4].
Dostupný z www:
<<http://tn.nova.cz/zpravy/zahranici/rakousky-prezident-kritizoval-benesovy-dekrety-i-klause.html>>.
4. *Česko-německá deklarace o vzájemných vztazích a jejich budoucím rozvoji z 21. 1. 1997* [online]. 1997 [cit. 2011-03-17].
Dostupný z www:
<<http://www.fondbudoucnosti.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=6112>>.
5. *Česko-německé diskusní fórum* [online]. 2011 [cit. 2011-02-10].
Dostupný z www:
<http://www.prag.diplo.de/Vertretung/prag/cs/03/Deutsch__tscheschiche__Beziehungen/seite__gespr_C3_A4chsforum__cz.html>.
6. *Česko-německé vztahy* [online]. 2011 [cit. 2011-02-10].
Dostupný z www:
<http://www.prag.diplo.de/Vertretung/prag/cs/03/Deutsch__tscheschiche__Beziehungen/_Deutsch__tschechische__beziehungen__cz.html>.
7. *Česko-ruské vztahy: Spory žádné, občas jiskry* [online]. 2006 [cit. 2011-02-22].
Dostupný z www:
<http://zpravy.idnes.cz/cesko-ruske-vztahy-spory-zadne-obcas-jiskry-fmn-/domaci.asp?c=A060228_180856_domaci_miz>.
8. *Historie.cs (eu): Benešovy dekrety* [online]. 2011 [cit. 2011-02-7].
Dostupný z www:
< <http://www.ct24.cz/textove-prepisy/historie-cs-eu/112973-benesovy-dekrety/>>.
9. *Historie.cs (eu): Benešovy dekrety* [online]. 2011 [cit. 2011-02-7].
Dostupný z www:
< <http://www.ct24.cz/textove-prepisy/historie-cs-eu/112973-benesovy-dekrety/>>.
10. *Historie vstupu* [online]. 2010 [cit. 2011-02-10].
Dostupný z www:
< <http://www.euroskop.cz/803/sekce/vstup-cr-do-eu/>>.
11. *Historie vstupu ČR do EU* [online]. 2010 [cit. 2011-02-10].
Dostupný z www:
< http://ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/index_cs.htm>.
12. *Interkulturní vzdělávání II : projekt Varianty* [online]. 2007 [cit. 2010-12-6].
Dostupný z www:
<http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly2/IKV2_08_00_ceskonemecke_vztahy.pdf>

13. *Masový hrob u Dobronína: Příčina smrti Němců nejasná* [online] 2010. [cit. 2010–12-6]. Dostupný z www:
<<http://www.novinky.cz/domaci/218664-masovy-hrob-u-dobronina-pricina-smrti-nemcu-nejasna.html>>.
14. *Německý prezident: Němci způsobili Čechům nevýslovné utrpení* [online]. 2010 [cit. 2011–03-14]. Dostupný z www:
<http://www.lidovky.cz/nemecky-prezident-nemci-zpusobili-cechum-nevyslovne-utrpeni-puw-/ln_zahranici.asp?c=A101119_112844_ln_zahranici_jv>.
15. *Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR* [online]. 2010 [cit. 2010–12-9]. Dostupný z www:
<http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/nemecko/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html>.
16. *Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR* [online] 2010. [cit. 2010–12-9]. Dostupný z www:
<http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/nemecko/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.html>.
17. *Od vstupu ČR do NATO uplynulo devět let* [online]. 2008 [cit. 2011–02-10]. Dostupný z www:
< <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=32536>>.
18. *Projekt Varianty: Současná situace* [online]. 2007 [cit. 2011–01-26]. Dostupný z www:
<http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly2/08_ceskonemecke_vztahy/IKV2_08_02_s_oucasna_situace.pdf>.
19. *Rakouský velvyslanec: Temelín už není výbušným tématem* [online]. 2010 [cit. 2011–02-22]. Dostupný z www:
<http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropskezalezitosti/_zprava/761920>.
20. *Vstup do NATO – největší úspěch české politiky od listopadu 1989* [online]. 2002 [cit. 2011–02-10]. Dostupný z www:
< http://www.ceskenoviny.cz/index_view.php?id=18026>.
21. *Zmizelé Sudety* [online]. 2010 [cit. 2010–12-9]. Dostupný z www:
<http://www.czechpress.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=2146:zmizele-sudety&Itemid=4&zoom=8&showall=0&panx=1&pany=0#mapAnchor>.
22. *1945: Skončila Postupimská konference* [online]. 2008 [cit. 2011–02-24]. Dostupný z www:
< <http://www.ct24.cz/kalendarium/24067-skoncila-postupimska-konference/>>.